

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hava kirliliği, canlıların sağlığını olumsuz yönde etkileyen ve havadaki yabancı maddelerin, normalin üzerinde miktar ve yoğunluğa ulaşmasıdır.

Bir başka deyişle hava kirliliği; havada katı, sıvı ve gaz şeklindeki yabancı maddelerin insan sağlığına, canlı hayatına ve ekolojik dengeye zarar verecek miktar, yoğunluk ve uzun sürede atmosferde bulunmasıdır. İnsanların çeşitli faaliyetleri sonucu meydana gelen üretim ve tüketim aktiviteleri sırasında ortaya çıkan atıklarla hava tabakası kirlenerek, yeryüzündeki canlı hayatını olumsuz yönde etkilemektedir.

Avrupa Parlamentosu'nun Çevre, Halk Sağlığı ve Gıda Güvenliği Komitesi tarafından Ocak 2021'de yayınlanan Hava Kirliliği ve COVID 19 raporunda; ince partikül maddenin (P2.5) yalnızca Avrupa'da her yıl yaklaşık 400.000 ve dünya çapında 4.000.000'un üzerinde erken ölüme neden olduğu belirtilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü, 22 Eylül 2021 tarihinde hava kalitesi kılavuz değerlerini revize etti ve ayrıca Avrupa Birliği, hava kirliliğinin azaltılmasına ilişkin politikalar için yeni yönergeleri takip edeceğini ve 2030 yılına kadar hava kirliliği kaynaklı erken ölümleri %55 azaltacağını taahhüt etmektedir. Ancak 2020 yılında yeterli hava kalitesi verisi elde edilebilen istasyon sayısında artış yaşanmış, fakat TÜİK tarafından ölüm verileri açıklanmadığı için; 2017 yılından beri her sene hesaplanan hava kirliliğine atfedilen ölüm sayısı maalesef hesaplanamamıştır.

2020'de Türkiye'deki illerin yarısında, yani 42 şehirde kanserojen olan ince partikül (PM2.5) seviyesi yeterli düzeyde ölçülmedi. Yeterli veri alınabilen 72 ilin partikül madde değerleri (PM10) incelendiğinde 45 ilde hava kirliliğinin ulusal sınır değerleri dahi aştığı açıklanmıştır.

Temiz Hava Hakkı Platformu'nun (THHP) hazırladığı "Kara Rapor 2021: Hava Kirliliği ve Sağlık Etkileri" raporunda ise çarpıcı veriler yer almaktadır. Raporda, hava kirliliğinin Türkiye'nin 12 şehrinde artık tüm yıla yayılan bir sorun olduğunun altı çizilmiştir. Rapora göre; Muş, Iğdır, İstanbul, Sinop, Malatya, Edirne, Tokat, Kayseri, Denizli, Düzce, Karabük, Ağrı ve Ankara'daki 15 istasyonda 2020 yılı boyunca yapılan ölçümlerde "yüksek hava kirliliği" gözlemlenmiştir. Türkiye'de sadece Bitlis ve Hakkari'de hava kirliliği (PM10) DSÖ kılavuz değerlerinin altında ölçüldüğü belirtilmiş, hava kirliliğinin en yüksek oranda olduğu şehrin ise Muş olduğu, Muşluların yılın 306 günü kirli hava soluduğu açıklanmıştır.

Raporda, orman yangınları nedeniyle havaya iklim değişikliğine de sebep olan siyah karbon kirleticisi salındığı belirtilmiştir. Kirli havanın Covid-19 virüsünün vücuda girişini kolaylaştırdığı ifade edilen raporda, hava kirliliğinin genlere de etki ederek yetişkinlerde majör depresyonu ve yaşlanmayı tetiklediği vurgulanmıştır.

Hava kirliliği dünyada ilk defa 2020 yılında İngiltere'de "resmi ölüm sebebi" kabul edilmiştir. Türkiye, henüz taslak halinde olan bir yönetmelik ile AB'nin 2015'te kabul ettiği ve DSÖ'nün yeni açıklanan kılavuz değerlerinin 5 katı olan kanserojen PM2,5 yıllık limitine 2029'da ulaşmayı hedeflemektedir. Öte yandan Endonezya, Fransa, Polonya ve İngiltere gibi pek çok ülkede hava kirliliğinin olumsuz sağlık etkileri nedeniyle bireyler tarafından hükümetlere davalar açılmaktadır. Fransız Mahkemesi, sınır dışı edilmek istenen astım

hastasının Bangladeş'teki hava kirliliği nedeniyle "hayati tehlike" oluşacağını kabul edip ülkesine geri göndermeme kararı vermiştir.

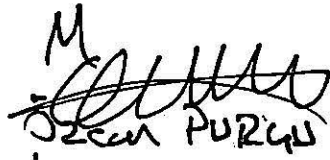
T.C. Anayasasının 56. Maddesinde herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. Anılan düzenlemede "Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir" denilmektedir.

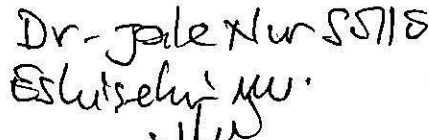
Bu kapsamda temiz bir çevre için giderek artan ve halk sağlığını tehdit eden boyutlara ulaşan hava kirliliği sorunun tüm yönleriyle incelenmesi, sorunların çözümü ve hava kirliliğinin önlenmesi için gerekli tedbirlerin tespiti ve önerilerin geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 104. Ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Utlu Gökrozer
Eskişehir Mv.

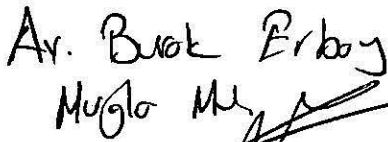

Gülizar Beker Karaca
Denizli Mv.

Candan YÜCEER
Tekirdağ Milletvekili

Özcan PURCU
İzmir Mv.

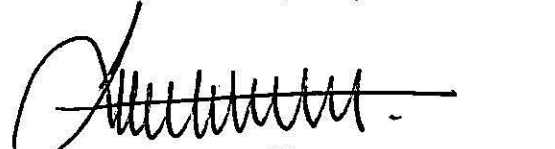

Dr. Jale Nur SÖLÜ
Eskişehir Mv.

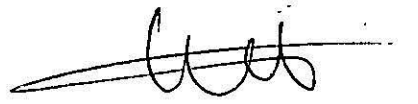

Veli Ağababa
Malatya Mv.

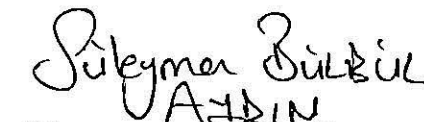

Ar. Burak Erbay
Muğla Mv.

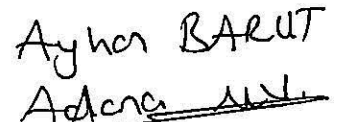

Burhanettin BİLİR
Adana Mv.

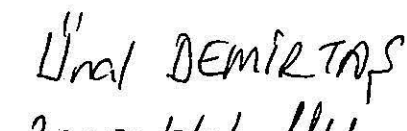

Mürsel ALBAN
Muğla Mv.

Sibel ÖZDEMİR
İSTANBUL Mv.

HAZ KARASU
Sivas Mv.

Sükyman Bülbul
Aydın Mv.

Ayhan BARUT
Adana Mv.

Ünal DEMİRTAŞ
Zonguldak Mv.

3250.. Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi